KINDER OMBUDSMAN Nijmegen
AN: Antwoordnr. 98274, 6500 VA Nijmegen
M: info@ombudsman.nijmegen.nl
T: 0800 – 1027 (gratis)

T.a.v. de gemeenteraad van Nijmegen
(*verzonden per mail*)

Datum: vrijdag 6 februari 2026
Onderwerp: Rapport Meldpunt "Het is niet jouw (studie-)schuld

Geachte raadsleden,

Eind november berichtte ik u al over het Meldpunt "*Het is niet jouw (studie-)schuld*" dat ik samen met de andere lokale Kinderombudsmannen opende. Gisteren boden wij ons rapport hierover aan aan demissionair staatssecretaris Toeslagen Palmen-Schlangen en demissionair minister Moes van Onderwijs. Alle persaandacht gisteren ten spijt, wat volgde, was een teleurstellende reactie. Een robuuste herstelregeling voor álle gedupeerde jongeren blijft uit. Volgens de overheid zijn de bestaande regelingen voldoende en bieden zij genoeg mogelijkheden tot herstel. Alleen de informatievoorziening daarover moet beter en de regelingen moeten beter worden benut. Jongeren worden naar ouders doorverwezen voor financiële compensatie. En naar decanen om bij DUO maatwerk aan te vragen.

In deze reactie bij de staatssecretaris en de minister missen wij oog voor de problemen van deze jongeren. Hun toekomstperspectief staat op het spel. Zij hebben recht op een robuuste herstelregeling voor hun eigen schade. Kinderen van gedupeerde ouders die door alle problemen uit huis zijn geplaatst, krijgen wél erkenning en toegang tot een nieuwe regeling voor opleiding en werk. Als lokale Kinderombudsmannen vinden wij dat dit aanbod moet gelden voor alle gedupeerde jongeren.

Niettemin putten we hoop uit het Coalitieakkoord. Dit richt zich op de verbetering van de afhandeling van de schade die het toeslagenschandaal gezinnen heeft toegebracht. Daarin staat ook dat de bestaande regeling voor kinderen wordt aangepast, zodat zij een goede (door)start kunnen maken.

Mocht u meer willen weten over ons rapport, hoor ik dat graag van u.
Wethouder Brom en de burgemeester heb ik ook reeds van het rapport op de hoogte gesteld.

Met vriendelijke groet,

mr. Yvette Nass
(Kinder-) Ombudsman Nijmegen

Het is niet jouw (studie)schuld!

Impact van het toeslagenschandaal

op de toekomst van gedupeerde jongeren

RAPPORT | FEBRUARI 2026

Over dit rapport

Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van een landelijk meldpunt 'Het is niet jouw (Studie)schuld!' voor gedupeerde jongeren van het toeslagenschandaal. Het meldpunt en de rapportage zijn tot stand gekomen door vijf lokale jeugdombudsmannen in Nederland, met ondersteuning bij de data-analyse door hoogleraar Richard Gill. Onze grote dank gaat uit naar alle 1875 jongeren die hun persoonlijke verhaal met ons deelden en daarmee hebben laten zien dat zij meestrijden voor erkenning en herstel.

kinderombudsman rotterdam rijnmonc

kinderombudsman metropool amsterdam

Utrechts Ombudsloket voor kinderen

Jeugd Ombudsman Den Haag

KINDER OMBUDSMAN Nimma

Inhoudsopgave

05
1. Inleiding

06
2. Cijfers opvragen bij de overheid

07
3. Meldpunt 'Het is niet jouw (studie)schuld!'

08
4. Impact op de opleiding van gedupeerde jongeren

10
5. DUO gebruikt voor andere zaken dan opleiding

11
6. De overheid wil niet helpen

13
7. Overige zorgen rond gedupeerde jongeren

14
8. Aanbevelingen

Bedankt,

...vanuit de grond van mijn hart. De Toeslagenaffaire heeft alles kapot gemaakt en daarvoor betaal ik nu letterlijk en figuurlijk de hoogste prijs. Als kind van een gedupeerde, heb ook ik moeten lenen bij DUO. Mijn ouder vroeg me om te lenen, omdat de overheid zei dat de rente 0% zou blijven en dat de schuld niet zou meetellen voor een hypotheekaanvraag later. Ook konden we studiekosten en leefkosten niet betalen zonder extra geld, zelfs niet met mijn bijbaan erbij.

Ik ben opgegroeid in armoede; we zijn als gezin naar het buitenland gegaan, o.a. vanwege de schulden. Jaren later kwamen we terug naar Nederland omdat het leven in het buitenland niet te doen was. Toen we terugkwamen, hadden we niets meer. Ik ben daarom dakloos geweest als kind, we gingen regelmatig naar de Voedselbank en we zaten ver, ver onder de armoedegrens. Statiegeldflessen ruilen om een brood te kunnen kopen of in de winter tijdens sneeuwperiodes met natte schoenen en voeten rondlopen, omdat je enige schoen al 6 maanden een gat heeft. Werken voor €2,50 per uur om mezelf en mijn ouder + jongere broers te verzorgen. Verhuizen van crisisopvang naar crisisopvang, verspreid over het land. Uren rondjes lopen in de stad om maar een dagbesteding te hebben in de periode dat mijn ouder niet kon werken en ik zelf jonger dan 11 was; een huis om naar terug te keren hadden we niet. In de winter stiekem in een flat wonen die zou worden gesloopt, om vervolgens geen warm water, verwarming en licht te hebben met een pasgeboren broertje en depressieve moeder. Op school wegkomen met leugens over hoe het thuis gaat, omdat je school gebruikte als uitlaatklep en je academische prestaties goed genoeg waren om niet op te vallen. Mensen zagen mijn onverzorgde uiterlijk, maar niemand zag mij voorbij die eerste blik. Allemaal punten, die mij 's nachts nog wakker houden.

Mijn ouder heeft wonder boven wonder zelf alle schulden afbetaald na jaren, en kwam toen jaren later in aanmerking voor de regeling. Eigenlijk was het geen wonder: van jarenlang zwartrijden met het OV, 1x per dag brood eten en nooit kleren kopen hou je vanzelf geld over. En als je kind een bijbaan neemt om zichzelf en jou/je andere kinderen te onderhouden, hoef jij daar ook niks meer aan uit te geven. Dus kan je je schuld sneller aflossen. Als je je oudste kind tussen school en bijbaan inzet als opvang, hoef je kinderopvang voor je jongere kinderen ook niet te betalen als je zelf fulltime werkt. Mijn ouder deed alles om maar uit de schulden te komen. Ikzelf werd daarbij vergeten. Lenen bij DUO was mijn enige optie: ik kreeg destijds al geen geld voor mijn mbo-opleiding en heb daardoor mijn droomopleiding niet kunnen volgen. Thuis waren we broodarm. Na dan maar een andere opleiding te hebben afgemaakt, deed ik een voltijd hbo-studie. Daarnaast werkte ik en had ik thuis zorgtaken, wat botste met de verplichte aanwezigheid op school, en ondersteunde ik met mijn DUO-bedrag mijn ouder die op dat moment nog niet schuldvrij was, totdat ik het huis uit moest. Toen kwamen mijn eigen vaste lasten hier bovenop. De druk en stress waren zo erg dat ik 1x ben weggestuurd met BSA, en op een andere school weer BSA kreeg maar toen op de valreep mocht blijven, om vervolgens later permanent uit te vallen en mijn opleiding niet af te ronden.

Het is moeilijk om uit te leggen aan een school wat er speelt, maar toen helemaal. Er was toen nog niet op grote schaal bekend wat de Toeslagenaffaire is en wie het heeft beïnvloed. Ik voel me zo ontzettend in de steek gelaten door de overheid. Die €10.000 was leuk, maar ongeveer €8.500 heb ik datzelfde jaar weer aan de Belastingdienst gegeven omdat ik een schuld had voor huur- en zorgtoeslag. Ik verdiende jarenlang net boven bijstandsniveau en had kennelijk geen recht op toeslagen. Wrang, want ik had de Belastingdienst meerdere keren gebeld om hulp te vragen voor het doorgeven van mijn juiste inkomen. Na meerdere gesprekken dacht ik dat ik het allemaal goed had gedaan, tot ik 1,5 jaar later brieven op de mat kreeg met de mededeling dat ik alles terug moest betalen. Mijn wereld stortte letterlijk in. Naast mijn studieschuld had ik zelf nooit andere schulden opgebouwd; ik wilde leren van mijn ouders' situatie. Ik wist toen nog niet dat we gedupeerden waren. Maar goed, mijn voornemen was mislukt. Ik heb er langer dan 2 jaar over gedaan om alles af te lossen. Op het moment van schrijven ben ik op mijn DUO-schuld na, schuldvrij sinds februari 2025. Maar mijn leven is eigenlijk al voorbij, voordat het überhaupt kon beginnen. Mijn jeugd en twintiger jaren, weg en overschaduwd door de gevolgen van de Toeslagenaffaire. Voor mijn ouder is van alles geregeld en die kreeg natuurlijk een groter bedrag. Maar ik betaal nog steeds de rekening van die schulden, in de vorm van mijn DUO-lening.

Hoe hard ik ook werk en goed verdien, ik zal altijd vastzitten aan deze schuld. Nooit een huis kunnen kopen, want als gedupeerde pechgeneratiestudent telt je schuld toch wel mee, ondanks dat de overheid anders had beloofd. Als ik had geleend van DUO en er zelf een potje van had gemaakt, had ik de schuld met alle liefde zelf terugbetaald. Daarvoor zou ik verantwoordelijkheid nemen. Maar dit is mij overkomen. Ik wil een schone start. Ik vind het zo jammer dat de overheid zich opstelt alsof €10.000 de problemen oplost en we aasgieren zijn als we vragen om dezelfde rechten als onze ouders. Ik hoef geen €30.000. Maar kwijt op z'n minst die DUO-schuld kwijt. Dat zouden ze ook doen als mijn ouder een DUO-schuld had. De kinderen van gedupeerden aanmerken als slachtoffer om ze vervolgens geen gelijke rechten te geven, voelt als een extreem gemene grap. Bijna alsof de overheid ons een bedrag toestopt als zwijggeld. "Je hebt toch €10.000 gehad? Je kan toch een regeling aanvragen bij DUO als je je schuld niet kan aflossen?". Dat zouden ze tegen mijn gedupeerde ouder vandaag de dag ook niet zeggen.

Dus, bedankt dat jullie dit onderzoeken. Ook al verandert het voor mij niks en ben ik voor het leven getekend, ben ik blij dat er een organisatie is die voor één keer in mijn leven, mij ziet en wil horen.

Het verhaal van

1 van de 1875 gedupeerde jongeren die onze vragenlijst invulden

1. Inleiding

Jongeren zijn, net als hun ouders[1], slachtoffer geworden van het toeslagenschandaal. Velen groeiden op in armoede, raakten hun thuis kwijt of werden uit huis geplaatst. Jongeren vertellen dat hun jeugd hen is ontnomen. Al jong werden ze (financieel) medeverantwoordelijk om de dreigingen vanuit de overheid het hoofd te bieden. Pas vele jaren later bleek de schuld niet bij de ouders te liggen maar bij de overheid. De overheid heeft gedupeerde gezinnen 'ongekend onrecht aangedaan', zo stelde de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag.

Jongeren zeggen over die periode:

> *Dat er dagen waren dat we zonder stroom sliepen. Mijn moeder kreeg stroom van onze buren. Zodat wij water konden opwarmen om te douchen. Ik moest van e en normale basisschool naar het speciaal onderwijs, omdat ik achteruit ben gegaan met mijn leerproces. We hadden regelmatig deur-waarders aan de deur. Mijn moeder moest geld lenen bij mensen om eten voor ons te kunnen halen om toch rond te komen. Maar dat geluk hadden wij niet altijd, want er waren ook dagen dat we niks aten.*

> *Ik heb me kapot gewerkt sinds mijn 14e en geen leuke jeugd gehad. Kinderen en ouders van mijn school roddelden en ik werd gepest (armoede).*

Het toeslagenschandaal heeft ook een enorme impact gehad op de toekomst van de gedupeerde jongeren. Dromen die in duigen zijn gevallen. Jongeren die geen opleiding hebben gevolgd of die hebben afgebroken om te gaan werken en zo bij te dragen aan het gezinsinkomen. Een groot aantal jongeren dat wel een opleiding volgde, leende bij DUO om het gezin te helpen overleven. Door het toeslagenschandaal gaat een deel van de gedupeerde jongeren zonder opleiding en/of met torenhoge schulden hun toekomst tegemoet. Toch worden alleen ouders door de overheid erkend als slachtoffer, maar hun kinderen niet.

Gedupeerde jongeren ervaren het als zeer onrechtvaardig dat zij niet als slachtoffer worden erkend en daardoor niet geholpen worden met de schade en schulden die hen door de overheid is aangedaan. Hun ouders krijgen hun schulden en schade wél vergoed, inclusief DUO-schulden. En zelfs ex-partners, die soms maar beperkt geleden hebben onder het toeslagenschandaal, krijgen (DUO-)schulden en schade vergoed. Jongeren daarentegen blijven met een zware last achter. Die schulden hangen als een molensteen om hun nek. Gedupeerde jongeren vragen al lange tijd twee dingen aan de overheid waar het gaat om hun herstel: erkenning als slachtoffer en kwijtschelding van DUO-schulden.[2] Beide blijven tot op heden uit.

[1]Waar in dit rapport gesproken wordt over ouders, worden ook verzorgers bedoeld.
[2]Zie recent het onderzoek van Panteia e.a.: "Behoeften van jongeren in de kindregeling. Een onderzoek naar erkenning, ondersteuning en toekomstperspectief", hier te lezen: TK Bijlage Rapport behoefte van jongeren in de kindregeling | Rapport | Rijksoverheid.nl. Zie ook de brief van het Onafhankelijk Jongerenpanel Toeslagen samen met ORR hierover: Brief aan Tweede Kamer: Roep om rechtvaardigheid door gedupeerde jongeren toeslagenschandaal – Ombudsman Rotterdam-Rijnmond.

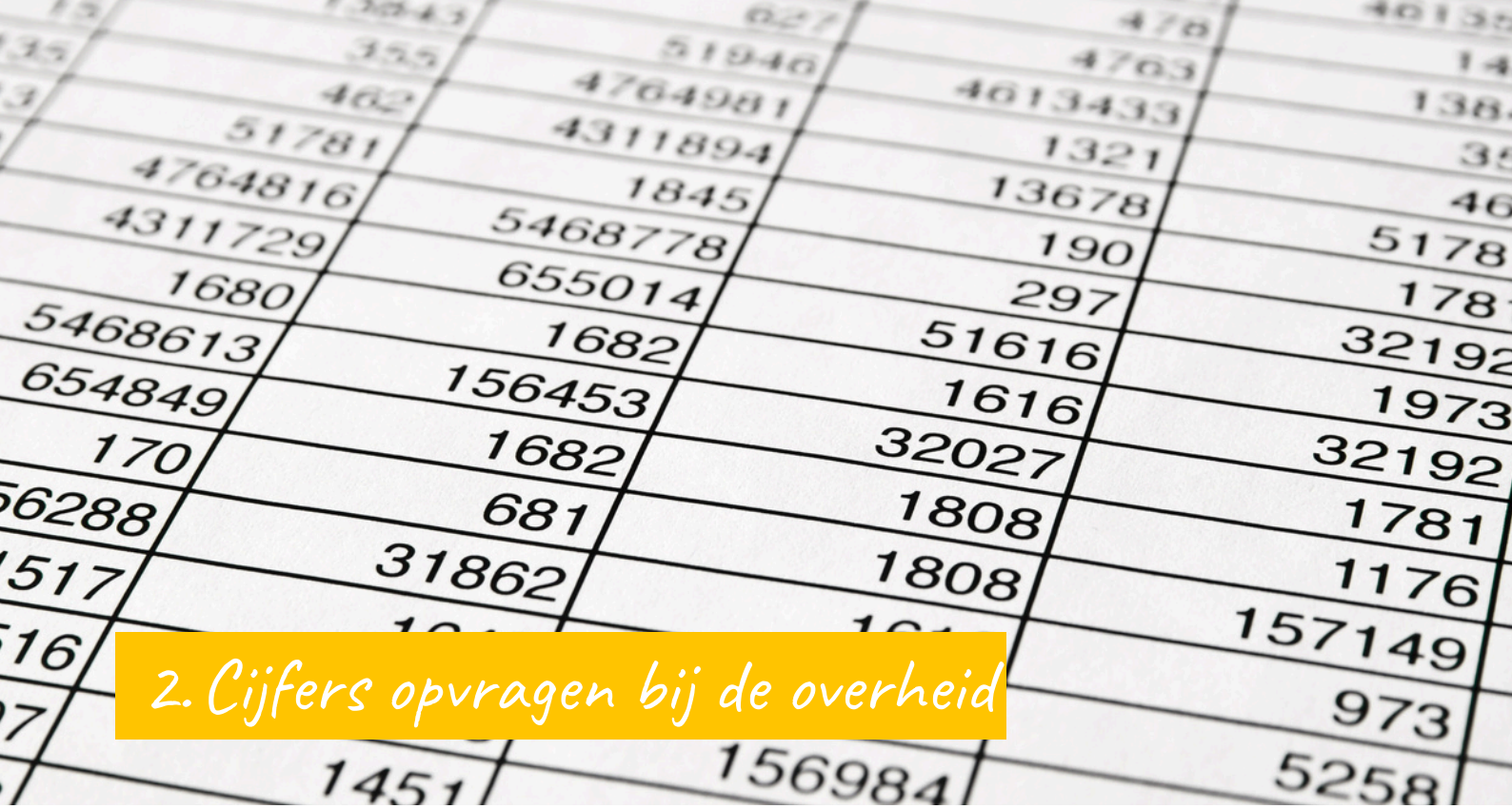

2. Cijfers opvragen bij de overheid

Tot nog toe zijn er geen cijfers bekend over hoe groot de impact van het toeslagenschandaal is op het toekomstperspectief van gedupeerde jongeren.

De lokale jeugdombudsmannen van Rotterdam-Rijnmond, Amsterdam Metropool, Den Haag en Leidschendam-Voorburg, Utrecht en Nijmegen vroegen in maart 2025 de staatssecretaris van Financiën, de minister van Onderwijs en de directeur-generaal van DUO om inzicht te geven in het volgende: hoeveel jongeren hebben DUO-schulden, hoe hoog zijn die bedragen, en welk effect heeft het schandaal gehad op hun opleiding? Want alleen als duidelijk is hoe groot het probleem is, kan er een passende oplossing worden gezocht voor het 'ongekend onrecht' dat deze jongeren is aangedaan.

Dit verzoek om informatie van de jeugdombudsmannen is geweigerd. Om deze informatie te kunnen verzamelen is vanwege de AVG een wetswijziging nodig, aldus de bewindspersonen. Die wetswijziging willen de bewindspersonen niet in gang zetten, omdat ze de gedupeerde jongeren hier toch niet mee gaan helpen, is de gedachte.

De motie Van Nispen c.s. die de Tweede Kamer in oktober 2025 aannam, waarin de staatssecretaris werd opgeroepen om inzicht in de hoogte van de DUO-schulden te geven, (Kamerstukken II, 2025/26, 36708, nr. 53) gaat de staatssecretaris niet uitvoeren. Ze wil geen verwachtingen wekken bij de gedupeerde jongeren.[3]

De weigering om deze informatie te verzamelen en zo inzicht te krijgen in deze problematiek, staat volgens de jeugdombudsmannen haaks op de belofte van de staatssecretaris dat ze er alles aan wil doen om gedupeerde jongeren weer toekomstperspectief te bieden.[4]
Lees hier de correspondentie tussen de lokale jeugdombudsmannen en de bewindspersonen:

[3] 21e voortgangsrapportage, p. 32: Voortgang: rapportages en bijlagen | Herstel Toeslagen (UHT).
[4] Zie bijvoorbeeld Kamerstukken II, 2023/24, 31066, nr. 1415.

3. Meldpunt 'Het is niet jouw (studie)schuld!'

Omdat de overheid niet wil weten wat de impact van het toeslagenschandaal is geweest op het toekomst-perspectief van gedupeerde jongeren, besloten de jeugdombudsmannen die informatie zelf te verzamelen via een landelijk meldpunt op de website van ORR.

Van eind september tot en met eind oktober 2025 konden gedupeerde jongeren een korte vragenlijst invullen. In die vragenlijst werd gevraagd naar de impact van het toeslagenschandaal op de opleiding en naar de hoogte van de DUO-schulden. Meer dan 1800 jongeren vulden de vragenlijst in. De vragenlijst is opgenomen in **bijlage 1** van dit rapport. De belangrijkste conclusies zijn:

- Gedupeerde jongeren breken twee keer zo vaak hun opleiding af dan een gemiddelde student.
- Gedupeerde jongeren hebben twee keer zo vaak hoge DUO-schulden dan een gemiddelde student.
- De impact van het toeslagenschandaal werkt nog steeds door in het leven van gedupeerde jongeren.

Een overzicht van de uitkomsten van het meldpunt zijn te vinden in de onderstaande infographic.

Studieschulden beduidend hoger dan gemiddeld

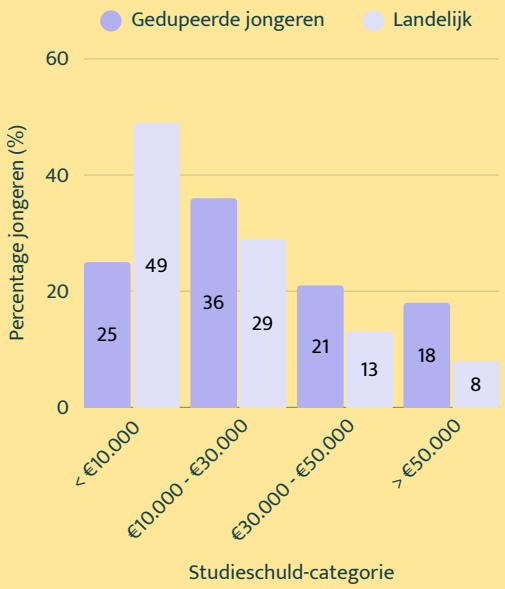

Studievertraging, onderpresteren en uitval

(Categorieën overlappen elkaar)

- **55%** deed **langer** over hun studie
- **41%** kon hun studie **niet afmaken**
- **30%** moest een **lager niveau** doen
- **4%** volgde helemaal **geen studie**
- **9%** heeft **geen last** gehad

Hiervan deden 156 jongeren *meer dan 10 jaar* over hun studie

Landelijk voltooit *minder dan 20%* van de studenten hun studie niet

Gebruik van studiefinanciering

(Categorieën overlappen elkaar)

- **78%** eigen levensonderhoud en studie
- **56%** ondersteuning van het gezin
- **52%** eigen overleven (en van gezin)

4. Impact op de opleiding van gedupeerde jongeren

Dat het toeslagenschandaal impact heeft gehad op het toekomstperspectief van gedupeerde jongeren zal niemand betwisten. Maar hoe groot die impact is, wisten we tot nog toe niet. De cijfers uit het meldpunt laten duidelijk zien hoe groot de gevolgen van het toeslagenschandaal zijn voor de opleiding van gedupeerde jongeren.

Zo kon 40% van de gedupeerde jongeren hun opleiding niet afronden, terwijl landelijk minder dan 20% van de studenten hun opleiding niet voltooit. Verder liep meer dan de helft van de gedupeerde jongeren studievertraging op. Bijna 10% van de jongeren deed langer dan 10 jaar over zijn opleiding. Eenderde moest een lager opleidings-niveau volgen. Slechts minder dan 10% van de jongeren geeft aan geen last gehad te hebben van het toeslagenschandaal tijdens de opleiding.

> *Geld is altijd een moeilijk iets, ik krijg er behoorlijk veel stress van, terwijl dit eigenlijk niet nodig is. Ik heb gekozen voor een studie die verwacht dat je 52 uur hier mee bezig bent. Dat betekent dat het meer is dan een normale werkweek. Mij lukt het niet om te studeren, een sociaal leven te hebben, mijn familie bezoeken, mijn relatie te onderhouden en ook nog te werken. Toen ik dit wel deed zat ik tegen een burn-out aan, waardoor ik mijn studie even op stil heb moeten zetten. Het kan toch niet dat een fout van de overheid, mijn hele leven mij achterna zal blijven gaan.*

Afgebroken opleidingen

40% van de jongeren geeft aan de opleiding vanwege het toeslagenschandaal te hebben afgebroken. Dat is zeker twee keer meer dan het landelijke gemiddelde. Stress en zorgen zijn factoren die maakten dat ze niet verder konden studeren.

Ook heeft een deel van de jongeren de opleiding afgebroken om te gaan werken. De financiële problemen thuis waren zo groot dat ze met werk financieel konden bijdragen.

> *Door de gevolgen van de toeslagenaffaire is ons gezin ernstig ontwricht geraakt. Dit heeft niet alleen mijn dagelijks leven beïnvloed, maar ook mijn persoonlijke ontwikkeling. De psychische belasting en de voortdurende stress hebben ertoe geleid dat ik mijn studie niet op de manier heb kunnen afronden zoals ik had gehoopt. Daarnaast had mijn familie grote financiële problemen, waardoor ik genoodzaakt was te lenen en tegelijkertijd mijn gezin te ondersteunen. Deze omstandigheden hebben mij veel kostbare tijd, energie en kansen ontnomen. Als jong meisje had ik altijd grote dromen en ambities, maar door deze situatie zijn die op de achtergrond geraakt. Ik hoop dat er begrip is voor de moeilijke positie waarin ik ben terechtgekomen en dat er erkenning is voor wat dit met mijn leven heeft gedaan.*

Ik ben gestopt met mijn studie en ben gaan werken om mijn moeder te helpen op financieel vlak.

Voor het duurzaam toekomstperspectief dat de overheid gedupeerde jongeren telkens weer belooft, is het halen van een diploma essentieel. Jongeren geven aan dat ze wel weer een opleiding willen gaan doen, maar dat de hoge DUO-schulden die ze al hebben een belemmering vormen om weer te gaan studeren. Ze willen niet nog meer schulden maken.

Hulp vanuit de brede ondersteuning die gemeenten bieden, helpt deze jongeren maar beperkt. Vanuit de brede ondersteuning kunnen het schoolgeld en leermiddelen worden betaald. Maar we horen dat sommige gemeenten dit alleen betalen voor het behalen van een startkwalificatie. Grotere ambities willen die gemeenten niet financieren. Bovendien worden schulden niet afgelost vanuit de brede ondersteuning.

De Commissie Hamer, die onderzoek deed naar gedupeerde uithuisgeplaatste jongeren, ziet ook dat DUO-schulden een belemmering zijn om een opleiding weer op te pakken. In het rapport "Erfenis van onrecht" vraagt de Commissie daar erkenning voor:

Bij de gedupeerde kinderen ziet de commissie dat zij door de uithuisplaatsing vaak niet de gewenste opleiding hebben kunnen starten of afmaken. Zij willen zich nu graag ontwikkelen en alsnog een opleiding volgen, maar de financiële last weerhoudt hen om te starten. Zij hebben vaak geen toegang meer tot studiefinanciering. Zij durven geen lening aan te gaan voor een opleiding, omdat zij heel bang zijn geworden voor financiële problemen en schulden. De commissie vindt het van belang dat hier snel erkenning voor komt.[5]

De Commissie Hamer beveelt aan om te zorgen voor rust en eigen regie om van daaruit te kunnen werken aan een toekomstperspectief. Ze stelt een regeling voor, bijvoorbeeld in de vorm van een fonds, die ruimte geeft om "snelle en niet-bureaucratische financiële ondersteuning te bieden bij acute problemen gepaard gaande met het bieden van praktische ondersteuning". De brede ondersteuning vanuit de gemeente is niet voldoende, aldus de Commissie Hamer. [6]

De regering geeft in reactie op het rapport van de commissie Hamer aan een nieuwe landelijke regeling te gaan ontwikkelen in het kader van toekomstperspectief, die onder andere ziet op onderwijs en ontwikkeling. Daarbij zet de regering in op maatwerk "op een manier waarbij bestaande studieschulden geen belemmering zijn voor toekomstige opleidingen". [7]

Oproep

Wij, de lokale jeugdombudsmannen, vragen om die regeling open te stellen voor álle gedupeerde jongeren. Ook zij die niet uit huis zijn geplaatst hebben te maken met een toekomstperspectief dat is aangetast en met verminderde ontwikkelkansen. Dat wordt wel duidelijk uit de opbrengst van ons meldpunt.

Dit maatwerk moet verder gaan dan de bestaande mogelijkheden die er zijn via de brede ondersteuning. Wij sluiten ons aan bij de Commissie Hamer dat die onvoldoende zijn.

[5] Erfenis van onrecht | Rapport | Rijksoverheid.nl, p.51.
[6] Idem, p. 55 en 56.
[7] TK Kabinetsreactie op rapport Erfenis van onrecht en reflectierapporten | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl, p. 9-10.

5. DUO gebruikt voor andere zaken dan opleiding

Gedupeerde jongeren hebben vaker DUO-schulden hoger dan 10.000 euro dan het landelijk gemiddelde. DUO-schulden van meer dan 50.000 euro hebben gedupeerde jongeren zelfs meer dan twee keer zo vaak.

Die DUO-schulden zijn lang niet altijd (volledig) gebruikt voor hun opleiding. Meer dan de helft (56%) heeft die gebruikt om het gezin te helpen overleven. 78% heeft een DUO-lening gebruikt om zelf te overleven. Door het toeslagenschandaal waren ouders niet in staat een financiële bijdrage te leveren voor de opleiding van hun kinderen. Spaarpotjes voor de studie bijvoorbeeld hebben ouders zelf noodgedwongen moeten aanspreken om overeind te blijven. 52% van de gedupeerde jongeren heeft de DUO-lening gebruikt zowel voor thuis als voor zichzelf.

Het was voor gedupeerde jongeren geen vrije keuze om de studiefinanciering te gebruiken om het gezin (of zichzelf) te helpen overleven. Noodgedwongen hebben ze extra geleend, omdat de overheid het gezin ten onrechte in de financiële problemen heeft gebracht. De DUO-lening was een makkelijke, en toen nog goedkope manier, om geld te lenen. Het heeft veel gezinnen gered.

Gedupeerde jongeren ondervinden tot op heden een enorme last van deze DUO-schulden. Schulden die hen telkens confronteren met de nare geschiedenis uit het verleden. DUO-schulden weerhouden jongeren om een studie op te pakken, ze willen niet nog meer schulden.

Ook gaan ze gebukt onder het besef dat de hoogte van deze schulden niet hun schuld is, maar die van de overheid. Een overheid die weigert dit te erkennen. Ook zien we dat deze schulden leiden tot uitzichtloosheid. Jongeren vragen zich af hoe zij ooit weer financieel gezond zullen kunnen leven. De financiële stress die zij tijdens het toeslagenschandaal hebben ervaren duurt voor veel gedupeerde jongeren tot op de dag van vandaag voort.

> *Er was altijd stress thuis. Op een gegeven moment hadden mijn ouders alleen nog 20 euro cash voor een gezin van 5 mensen. Iedereen in mijn gezin is nog steeds gewend om heel zuinig te leven door die tijd. Het is wel echt een trauma.*

> *Ik ervaar nog steeds veel financiële stress wanneer er maanden zijn dat ik het minder heb. Ik ervaar ook nog steeds negatieve gedachtes door pestgedrag van kinderen omdat ik met oude kleren en een kapotte bril naar school ging. Bovendien heb ik moeite met het reguleren van mijn geldzaken.*

> *Het toeslagenschandaal heeft ervoor gezorgd dat ik mijn leven met een enorme achterstand moest beginnen. Een studieschuld die ik over 30 jaar waarschijnlijk nog steeds niet volledig zou hebben afbetaald, en die invloed zou blijven uitoefenen op alle aspecten van mijn leven. De overheid heeft erkend schuld te dragen en beloofd ons te helpen. Als dat werkelijk zo is, dan zou het kwijtschelden van de studieschuld een essentieel onderdeel zijn van die hulp, omdat dit een groot deel van onze toekomst bepaalt.*

6. De overheid wil niet helpen

De overheid wil gedupeerde jongeren niet helpen met hun DUO-schulden. Ze wil die schulden niet kwijtschelden. Dat de overheid dit wél heeft gedaan met de DUO-schulden van hun ouders en sinds kort ook met de DUO-schulden van ex-partners van hun ouders [8] voelt voor de gedupeerde jongeren zeer onrechtvaardig. Zeker waar het gaat om ex-partners: die konden ontsnappen aan de situatie door weg te gaan. Kinderen hadden deze mogelijkheid meestal niet.

> *Door het hele schandaal ben ik alleen maar meer in de schulden beland ook persoonlijk. Naast mijn studieschuld heb ik ook een privé schuld van bijna 30.000 en ik heb zo vaak hulp geprobeerd te zoeken. Mijn familie kon mij hier niet bij helpen. Ik ben depressief geraakt ook waardoor ik moest stoppen met mijn opleiding (ik deed de dansopleiding niveau 4). Ik ben de oudste van 5 en ik heb vroeger best veel meegekregen van alles. Ben meerdere keren bij de gemeente beland en zij vertellen mij alleen maar dat ik harder moet gaan werken om alles af te betalen en dat ze mij niet verder kunnen helpen met alles. Ik ben gewoon totale overzicht verloren over wat ik wel of niet al betaald heb of wat ik wel of niet moet betalen. Ik heb al zoooveeeel hulp gevraagd, maar ik voel me niet gehoord. Dit is echt m'n laatste hoop."*

De Commissie Hamer, de VNG [9] en wij als lokale jeugdombudsmannen roepen al geruime tijd op om gedupeerde jongeren te helpen met hun DUO-schulden. De staatssecretaris weigert dit echter ten ene male. Ze gebruikt daar afwisselend de volgende argumenten voor:

1. Er zijn zoveel meer jongeren met DUO-schulden;
2. Ze kunnen geld aan hun ouders vragen, die zijn immers gecompenseerd;
3. Ze kunnen terecht bij de gemeente voor brede ondersteuning;
4. Ze kunnen gebruik maken van de uitzonderingen die er bij DUO zijn.

Naar onze mening gaan deze argumenten om de volgende redenen niet op:

Ad 1

De gemiddelde student met DUO-schulden is géén slachtoffer van ongekend onrecht dat hen door de overheid is aangedaan. Er is hier geen sprake van gelijke gevallen die met elkaar vergeleken kunnen worden.

[8] Welke schulden bij overheid kwijtgescholden? | Herstel Toeslagen en Hulp bij schulden ex-toeslagpartners | Herstel Toeslagen (UHT).
[9] https://vng.nl/brieven/vng-inbreng-tweeminutendebat-hersteloperatie-kinderopvangtoeslag-9-april.

Ad. 2

Gedupeerde jongeren voor compensatie naar hun ouders sturen, miskent dat jongeren zelfstandig slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal. Waarom moeten jongeren zich wenden tot hun ouders voor compensatie van schade die hen door de overheid is aangedaan? Daarmee wijst de overheid naar de verkeerde partij die schade moet vergoeden.

Daarnaast speelt dat jongeren aangeven, en dat horen we ook al jaren van hun ouders, dat door het toeslagenschandaal de relatie tussen de jongeren en hun ouders problematisch is geworden en in sommige gevallen zelfs heeft geleid tot contactverlies. Jongeren in deze situatie vragen voor compensatie bij hun ouders aan te kloppen, los van de vraag of ouders daar überhaupt financieel toe in staat zijn, is niet reëel.

Ad. 3

De brede ondersteuning die de gemeenten bieden, voorziet niet in hulp met DUO-schulden en evenmin in een regeling om schuldenvrij weer te kunnen gaan studeren. DUO-schulden vallen ook niet onder de problematische-schuldenregeling die de overheid heeft ingericht voor gedupeerde jongeren, omdat deze schulden niet saneerbaar zijn.[10] Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat deze problematische-schuldenregeling voor een groot deel van de gedupeerde jongeren per 1 november 2025 is gesloten.[11] Verwijzing naar de brede ondersteuning of de problematische schuldenregeling is dan ook volstrekt onvoldoende voor het probleem waar deze jongeren voor staan.

Ad. 4

DUO kent een aantal algemene uitzonderingen waar álle studenten gebruik van kunnen maken als ze financiële of andere problemen hebben.[12] Die uitzonderingen gaan onder andere over het verlengen van de diploma-termijn en het pauzeren van het terugbetalen van de studieschuld. Dat een student slachtoffer is geworden van het toeslagenschandaal wordt hierin echter niet meegewogen.[13] Deze uitzonderingen gaan gedupeerde jongeren dan ook niet helpen met de problemen die juist uit het toeslagenschandaal zijn voort-gekomen. Gedupeerde jongeren hiernaar verwijzen, biedt dus ook geen oplossing.

Tot slot wijzen we nog op het volgende. De staatssecretaris geeft telkens aan geen generieke kwijtschelding van DUO-schulden te willen regelen. Ze zegt daarover:

> *Het kabinet focust daarbij op het faciliteren van ontwikkelmogelijkheden, zoals het volgen of hervatten van een (afgebroken) opleiding, en is daarbij niet voornemens om een aanvullende schuldenregeling te treffen. Te veel focus op het generiek kwijtschelden van publieke schulden of studieleningen gaat voorbij aan de diversiteit binnen de groep getroffen jongeren. Het zou onrechtvaardig zijn ten opzichte van de grote variëteit aan situaties waarin er mogelijk geen schulden maar wel opleidingswensen zijn, vanwege gemiste ontwikkelkansen.*[14]

De staatssecretaris schrijft dat ook de Commissie Van Dam zou hebben afgeraden om de DUO-schulden generiek kwijt te schelden.[5] Dat lezen wij echter niet in het rapport "Minder beloven, meer doen" van die Commissie.[16] Wel lezen we dat de Commissie oproept de problematiek waar gedupeerde jongeren tegenaan lopen beter in kaart te brengen. Iets wat de staatssecretaris, waar het gaat om de impact van het toeslagenschandaal op de opleiding van jongeren, juist telkens weigert te doen.

De staatssecretaris gaat alleen in op het generiek kwijtschelden van DUO-schulden. Wij als jeugdombudsmannen hebben de overheid meermaals gevraagd om DUO-schulden van gedupeerde jongeren kwijt te schelden, waarvan aannemelijk is dat deze door het toeslagenschandaal zijn ontstaan. Hierop is de staatssecretaris tot op heden niet ingegaan. We verwachten daarop een antwoord.

---

[10] Grip op je geld | Hulp voor jou | Kindregelingvoorjou.nl
[11] herstel.toeslagen.nl/kindregeling/kindregeling-hulp-en-brede-ondersteuning/.
[12] Zie bijvoorbeeld TK 2023-24, 31066, nr. 1415.
[13] Beantwoording van schriftelijke kamervragen van het kamerlid Dijk, 26-3-2025.
[14]Erfenis van onrecht | Rapport | Rijksoverheid.nl, p.10.
[15]21e Voortgang: rapportages en bijlagen | Herstel Toeslagen (UHT), p.32.
[16] Minder beloven meer doen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

7. Overige zorgen rond gedupeerde jongeren

Veel jongeren lieten op de vragenlijst een algemene opmerking achter over hoe nu het met hen gaat. Wij schrokken van het aantal jongeren dat aangeeft tot op de dag van vandaag, naast financiële zorgen, andere problemen te ervaren door het toeslagen-schandaal. Hun ervaringen zijn in veel gevallen schrijnend en pijnlijk.

> *Thuis en op school was er enorm veel stress. Ik moest mijn studie meerdere keren onderbreken en uiteindelijk zelfs stoppen, omdat ik fulltime moest gaan werken om geld te verdienen. Daarnaast droeg ik de zorg voor mijn jongere broertjes en zusjes. In plaats van kind te kunnen zijn, leefde ik al vanaf jonge leeftijd als een ouder. Om mijn moeder te helpen het hoofd boven water te houden, heb ik zelfs geld moeten lenen bij DUO en dit aan haar gegeven. Hierdoor heb ik zelf ook financiële achterstanden en beperkingen ervaren. De impact hiervan draag ik nog steeds met mij mee. Ik heb blijvende mentale klachten ontwikkeld, waaronder depressieve gevoelens en leef ik in isolatie. Ik ben inmiddels 32 jaar oud; woon nog thuis en heb, mede door deze omstandigheden, nooit mijn bachelor kunnen afronden. Ik denk dat een jonge vrouw van 32 niet zo hoort te leven.*

Veel gedupeerde jongeren geven aan dat zij als gevolg van het schandaal te maken hebben met chronische stress. Zij zien voor zichzelf geen toekomstperspectief.

> *Door het toeslagenschandaal heb ik zoveel geld moeten lenen om mijn moeder te helpen. Uiteindelijk was het niet voldoende en zijn wij op straat terecht gekomen. Mijn broertjes hebben hierdoor geen opleiding kunnen volgen. Mijn moeder is inmiddels overleden en betaal ik tot de dag van vandaag nog steeds mijn schuld terug.*

Terugkerend issue is dat jongeren aangeven dat ze te kampen hebben met psychische problemen. Door alles wat zij hebben meegemaakt hebben zij een laag zelfbeeld ontwikkeld en voelen zich er alleen voor staan.

Bijvoorbeeld omdat de relatie met ouders/familie als gevolg van het schandaal ernstig is verstoord:

> *Ik heb tot op heden elke keer gezeik met mijn moeder over financiën. Zij is geholpen en al haar schulden zijn kwijtgescholden. Bij mij echter niet en heb ik met mijn deel best wat schulden betaald. Helaas was mijn moeder niet zo enthousiast om mij te helpen toen zij haar deel kreeg. Het is nu een haat-liefde relatie geworden tussen mijn moeder en mij. Ik vind dat ze mij heus wel heeft kunnen steunen (...). Ik probeer meermaals aan te geven dat het niet eerlijk is verdeeld, ze doen maar alsof de ouders alleen de dupe zijn geweest, ik heb nooit een salaris gezien toen ik krantenwijk deed, ik heb elke maand destijds meegedragen en wat krijg ik ervoor terug? Helemaal niks, ik vind dit allemaal zo naar geregeld. Het brengt op de lange duur meer ellende met zich mee, omdat het moeilijk is om hierover te spreken thuis. Ik probeer me sterk te houden, maar eerlijk gezegd heb ik er geen hoop meer in dat ze dit nog recht gaan trekken."*

Veel van de jongeren die hun verhaal met ons deelden zijn hun vertrouwen in de overheid verloren. Ze vragen bijvoorbeeld geen toeslagen meer aan, ook al hebben ze er wel recht op. Dat gevoel van wantrouwen jegens de overheid zullen deze jongeren overdragen aan hun kinderen, vrezen wij. Jongeren geven aan ook andere mensen niet meer te vertrouwen. Hun wereld is klein geworden. Dat maakt ook dat veel gedupeerde jongeren eenzaam zijn.

Wij achten het belangrijk om blijvend aandacht te hebben voor de gevolgen van het toeslagenschandaal, want die zijn voor gedupeerde jongeren nog jarenlang voelbaar.

> *We zijn alles kwijt geraakt. Ons huis, onze veilige plek. Voordat we alles kwijt raakte hebben we jaren water in een pannetje moeten koken om ons met warm water te kunnen baden. (...). De schaamte en vernedering die door de overheid zijn veroorzaakt, is iets wat ik nooit zal vergeten.*

8. Aanbevelingen

Wij, de lokale jeugdombudsmannen, vragen de overheid om verantwoordelijkheid te nemen voor het leed en de schade van de gedupeerde jongeren en zorg te dragen voor een robuuste herstelregeling, waarin het volgende is opgenomen:

- Erkenning dat gedupeerde jongeren net als hun ouders slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal.
- Kwijtschelding van DUO-schulden waarvan aannemelijk is dat deze door het toeslagen-schandaal zijn ontstaan, in lijn met eerdere adviezen van de Commissie Hamer en de VNG.
- De aangekondigde nieuwe landelijke regeling die ziet op onderwijs en ontwikkeling open te stellen voor álle gedupeerde jongeren en niet alleen voor de uithuisgeplaatste gedupeerde jongeren. En die regeling zo in te richten dat bestaande DUO-schulden en andere financiële problemen geen belemmering vormen om weer een opleiding te gaan volgen.
- Brede ondersteuning ook te bieden voor opleidingen die verder gaan dan alleen het behalen van een startkwalificatie.
- Blijvend aandacht te hebben voor de gevolgen van het toeslagenschandaal, want die zijn voor gedupeerde jongeren nog jarenlang voelbaar.

We ontvangen graag binnen drie maanden een schriftelijk reactie op de bevindingen en aanbevelingen uit dit rapport.

Bijlage 1

Leeftijd / Woonplaats
- [Invulveld]

Ben jij als jongere geraakt door het toeslagenschandaal?
- [Ja / Nee]

Heb je een studieschuld bij DUO?
- [Ja / Nee]

Hoe hoog is jouw studieschuld?
- Tot 10.000 euro
- 10.000 tot 30.000 euro
- 30.000 tot 50.000 euro
- 50.000 euro of meer

Kruis aan wat bij je past. Is de vraag niet voor jou van toepassing, sla 'm dan over.
- Ik heb (een deel van) mijn studieschuld gebruikt om mijn ouder(s) financieel te helpen.
- Ik heb (een deel van) mijn studieschuld gebruikt om zelf te overleven, omdat mijn ouder(s) mij door het schandaal financieel niet kon(den) steunen.

Kruis aan wat bij je past. Meerdere antwoorden zijn mogelijk. Door het toeslagenschandaal...
- ... heb ik langer over mijn studie gedaan
- ... heb ik langer dan 10 jaar over mijn studie gedaan
- ... heb ik mijn studie niet kunnen afmaken
- ... heb ik een lager studieniveau gedaan
- ... heb ik geen studie gedaan

Wil je nog iets met ons delen wat jou door het toeslagenschandaal is overkomen?
- [Invulveld]

Wil je op de hoogte blijven van de uitkomst van deze actie? Laat je e-mailadres achter:
- [Invulveld]

Wil je je verhaal delen met de media?
Laat je telefoonnummer achter:
- [Invulveld]

Een bijeenkomst van het Onafhankelijk Jongerenpanel Toeslagen (OJPT) in Den Haag, voor erkenning van **gedupeerde kinderen** van de Toeslagenaffaire. FOTO LAURENS VAN PUTTEN / ANP

TOESLAGENAFFAIRE

Toeslagenkinderen nog altijd in grote problemen door studieschulden

Lokale kinderombudsmannen pleiten voor compensatie en erkenning van door de Toeslagenaffaire gedupeerde jongeren.

Or Goldenberg

AMSTERDAM

Het zijn gitzwarte verhalen die lokale kinderombudsmannen hoorden van jongeren die gedupeerd werden door het Toeslagenschandaal. Sommigen raakten dakloos, kregen schulden of werden erg arm. Ze braken opleidingen vroegtijdig af en moesten werken in plaats van studeren om het gezin financieel overeind te houden.

De kinderombudsmannen zagen genoeg redenen voor het opvragen van cijfers in Den Haag. Want hoeveel van de gedupeerde jongeren hebben bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) geleend, en wat zijn hun schulden? Hun informatieverzoek werd om privacyredenen afgewezen. En de aangenomen motie met dezelfde vragen legde de Tweede Kamer naast zich neer.

In een reactie op de motie raadde Sandra Palmen, demissionair staatssecretaris van Herstel en Toeslagen (partijloos), aanvullende compensatie af. Ze benadrukte dat deze jongeren al „via compensatie aan de ouders worden vergoed". Daarnaast wil de staatssecretaris geen „onterechte verwachtingen wekken bij deze jongeren".

De kinderombudsmannen gingen zelf aan de slag en startten afgelopen najaar een meldpunt. Meer dan 1.800 jongeren reageerden met hun ervaringen op de online vragenlijst. Zo braken zij twee keer zo vaak hun opleiding af als een gemiddelde student. Vaak vanwege stress of om thuis financieel te kunnen bijdragen door te werken. Ruim de helft gebruikte de studielening bovendien om het gezin financieel te ondersteunen. Bijna 10 procent deed langer dan tien jaar over zijn opleiding.

Protestborden

De kinderombudsmannen uit Rotterdam-Rijnmond, Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Nijmegen vinden dat de politiek deze jongeren moet erkennen en compenseren. De resultaten van het meldpunt bundelden ze in het rapport *Het is niet jouw (studie)schuld*. Met protestborden met daarop 'niet mijn schuld, wel mijn probleem' overhandigden ze donderdag het rapport aan staatssecretaris Sandra Palmen (partijloos) en demissionair minister van Onderwijs Gouke Moes (BBB).

„Maar wat misschien nog belangrijker is dan cijfers, is hoe lang de gevolgen van deze schulden deze jongeren achtervolgen", zegt Coby van der Kooi, kinderombudsman van Den Haag en Leidschendam-Voorburg. „Veel van hen gaven aan stress te ervaren, mentale problematiek, problemen in hun relatie tot hun ouders."

„Ze ervaren nog steeds dagelijks de impact van het toeslagenschandaal", zegt Van der Kooi. „Het gaat niet alleen om de studielening, maar ook om het behalen van een diploma op het niveau dat ze eigenlijk hadden aangekund." Uit de resultaten van het meldpunt blijkt dat een derde van de jongeren een lager opleidingsniveau moest volgen vanwege de impact van het Toeslagenschandaal.

> Deze schulden hangen nog steeds als een molensteen om hun nek
>
> **Yvette Nass** kinderombudsman

Deze schulden hangen nog steeds als een „molensteen om hun nek", zegt de Nijmeegse kinderombudsman Yvette Nass. Zij stelt dat jongeren, net als hun ouders, slachtoffer zijn van de Toeslagensaffaire en dus ook als zodanig gecompenseerd moeten worden.

„De schade die deze jongeren hebben opgelopen is veel groter dan de compensatie van maximaal 10.000 euro die kinderen van toeslagenouders kunnen krijgen", zegt Nass. Uit de vragenlijst blijkt dat bijna 20 procent van de gedupeerde jongeren een studieschuld heeft van meer dan 50.000 euro, landelijk is dit minder dan 10 procent.

„Hun ouders en eventueel de expartners worden genereus gecompenseerd. Jongeren kunnen bij problematische schulden hulp krijgen van de gemeente, maar DUO-studieschulden worden door landelijke wetgeving niet als problematisch erkend", zegt Nass.

„Er is een groot verschil met andere jongeren die een studielening zijn aangegaan. Terwijl zij het geld meestal voor zichzelf konden gebruiken, moesten deze jongeren het besteden aan het onderhouden van hun gezin. Hierdoor hebben zij niet alleen een deel van hun jeugd verloren, maar ook van hun toekomst."

De Haagse kinderombudsman Van der Kooi vult aan: „Kinderen worden doorverwezen naar hun ouders die wel zijn gecompenseerd. Maar uit [de reacties op] het meldpunt kwam vaak naar voren dat soms juist door de Toeslagenaffaire de relatie tussen ouders en hun kinderen verstoord is. In de kern miskent dit ook dat jongeren zelfstandig slachtoffer zijn."

Blijvend wantrouwen

Naast financiële schade is er volgens de ombudsmannen sprake van blijvend wantrouwen richting de overheid. „Veel jongeren durven geen toeslagen meer aan te vragen, ook al hebben ze daar recht op. Of ze durven geen nieuwe lening aan te gaan," zegt Nass. „Ze hebben zelf ervaren dat de overheid hen niet helpt wanneer dat nodig is. Dat versterkt het gevoel dat ze er alleen voor staan. Dat wantrouwen zit diep."

„Wij zijn best teleurgesteld en geëmotioneerd weggegaan", zegt Nass na afloop van het gesprek in Den Haag met de staatssecretaris en onderwijsminister. „Het komt erop neer dat ze het aanbod [de compensatie] voor deze jongeren voldoende achten. We hebben een luisterend oor gehad, maar het leidt niet tot een concrete verbetering".

De kinderombudsmannen putten wel hoop uit het coalitieakkoord. „Daarin staat dat er een goede regeling moet komen voor de gedupeerde jongeren. Dus daar hebben we nog enige hoop op gevestigd, dat het íéts meer gaat worden dan wat ons nu is verteld. Maar dat is misschien ijdele hoop."